בגיל 16 הוא עדיין לא ידע לכתוב - כיום הוא

השליחות שמעבר למילים

מיכאל זרחין, צעיר תל אביבי, בן למשפחה חילונית, ממייסדי העיר הרצליה ומאבות תעשיית הטקסטיל בארץ הסתיר במשך שנים את בעייתו האישית: העובדה שהינו נער דיסלקטי ● אחרי שעבר סידרה ארוכה של מומחים ומטפלים בארץ ובחו"ל מצא מזור ● כיום, לאחר שנים שמצא את הדרך למילה הכתובה ואל עולם התשובה, שיכלל זרחין את השיטה ומסייע בעצמו לעשרות מטופליו ● במסע אנושי מרתק ומאלף מגולל מיכאל את סיפורו האישי בספרו "השליחות שמעבר למילים"

חיים פרידמן

השורות הבאות נכתבו ע"י מיכאל זרחין, צעיר תל אביבי שהתקרב ליהדות ועושה חיל בהצלת נפשות של ממש. הצלה שלה הוא עצמו היה זקוק ומצא אותה לאחר שהיסלסל עם אימו ממומחה למומחה עד שנמצא המזור מעבר לים. הפרקים הנבחרים המובאים בכתבה זו נכתבו ע"י מיכאל עצמו. קצת מפתיע לחשוב בקול שבגיל 16 מיכאל עדיין לא ידע לכתוב. כיום, בגיל 52, הוא מגולל בעצמו את סיפור חייו המרתק בספר "השליחות שמעבר למילים".

בפרק העוסק ב"ראשיתו של נתיב הייסורים" מגולל זרחין את ייסורי הבראשית: "לקותי התגלתה לראשונה כבר בגיל המישה חודשים. קצב התפתחותי היה איטי מדי. אמנם הייתי תינוק חמוד שזכה למבטי היבה, אך היו לי קשיים באכילה ובתנועה, ובעיקר הדאיג את הוריי הפער התהומי בין קצב התפתחותו של אחי דני, שנולד לפניי, לזה שלי. למדתי באיחור לשבת, לעמוד וללכת. גם המוטוריקה העדינה שלי לקתה בחסר. אימא פנתה למיסב רופאי הילדים, ואלה ניסו, לשווא, להרגיעה: "סבלנות, הוא יגדל". אך את אימא זה מן הסתם לא הרגיע.

אמי אף הבחינה שאני מתעלם לחלוטין מצבעים, מצורות ומתמונות. לכן הציפה אותי באתגרים. למשל, נסענו לתוף הים כדי שאתבונן מסביב ואראה דברים חדשים. באותם ימים הילכו בתל-אביב חמורים, סוסים ופרדות. מוכדי קרח ומחלקי חלב נסעו בעגלות הרתומות לסוסים. אך למרבה הצער כל זה לא גירה את חושיי, ופיתחתי אדישות מוחלטת לסובב אותי.

עד גיל ארבע ידעתי לבטא רק מילים ספורות. אולם את החסר המילולי השלמתי בתנועות ידיים, והסובבים אותי יכלו להבין בנקל את רצוני.

אימא הששה ממה שצפוי לי בבית-הספר. הרי מעולם לא אהותי בידי מכשיר כתיבה. אך אע"פ שלא ציירתי כשאר הילדים, הייתי אהוד על חבריי ושותף למשחקיהם גם מחוץ לכותלי הגן.

כצפוי, הלקות החריפה כשהתחלתי ללמוד בבית-הספר. בשובי הביתה, מדי יום, הייתי מתלונן לפני אמי על המורה, על השיעורים, ועל כך שאיני מבין דבר מן הנאמר בכיתה.

שהיתי בבית-הספר חודשים מספר, ממתין בקוצר-רוח לצלצול הגואל שיהלץ אותי מהמקום הלוחץ הזה. השתוקקתי כבר לצאת למרחב ולרכוב על אופניי.

בסביבות פסח, לאחר חצי שנה של שעמום ובטלה, הוציאה אותי אימא מבית-הספר, ושכרה לי מורה פרטית שתנעים את זמני במשחקים בלבד ותניח לליימוד הקריאה והכתיבה. אימא חששה שאם המורה תיכשל במשימתה, עלול להיגרם לנפשי הצעירה נזק בלתי-הפיך.

בתקופה ההיא לא נמצא בארץ גוירולוג, פסיכולוג או פסיכיאטר בעל שם שאמי לא פקדה אותו. מומחים אלה טענו שאני אפאתי, בעל מאפיינים אוטיסטיים, וניחן באישיות שטרם הצליחו לתהות על טבעה.

כך התנהלו להם החיים בבית שלא הכיר קודם לכן חריגות כלשהן בתולדות המשפחה. אך אימא נלחמה כדי שאהיה כאחד התלמידים.

בסתיו 1960, ואני בן שש, נודע לאימא שבלונדון פועל מומחה לליקויי למידה. שמו ד"ר אוניל, והוא נחשב לאורים ותומים בתחום. התלוותי לאימא בדרך אליו, וזו הייתה הפעם הראשונה בחיי שטסתי במטוס. לבי פירכס וניתר מאושר.

אני זוכר את מרפאתו של ד"ר אוניל, שהייתה בלב חווה, מוקפת אגם גדול. במקום היה בית-ספר למלחים ולשייטים, וספינות מפרש עגנו ממש לפתח המרפאה. באגם הגדול שייטו להם להנאתם בעלי כנף, וקולות צפצוף וגעגוע נמהלו זה בזה. המראה היה מדהים. שלווה פסטורלית וניחוח פרחים משכר השרו אווירה שלא מהעולם הזה.

ד"ר אוניל, איש חביב ולבבי, יצר אתי קשר מיידי. למרות שלא ידעתי אנגלית, הבנתי את המטלות שביקש ממני לבצע.

מסייע לילדים ונערים להתגבר על הדיסלקציה

לאחד סיום הבדיקה פנה אל אמי ואמר לה: "הילד אינטליגנטי, יש בו יכולות ורצון חזק, והוא סובל מבעיה הקרויה 'דיסלקציה'". ד"ר איניל עצר לרגע, הרהר והמשיך בטון רציני: "דיסלקציה היא לקות לשונית שידוע עליה בעיקר בעולם האקדמי והמחקרי. בסלב זה אינני יודע את דרך הטיפול בה. ספק אם ישנם מימדים היודעים לטפל בה כעת, אך עצתי לכם להתחיל את הטיפול בסכמת פרטית, בהדרכת מורה-מנחה, באורח שיטתי ומסיור, באהבה ובסבלנות עד שתימצא הדרך הנכונה לטפל בלקות".

אימא נאנחה לרווחה: סוף-סוף רופא מומחה האומר בדיוק מה כאמרו לה תחושות הבטן שלה. ד"ר איניל המשיך לחייך ולהאיר פנים: "זוהי הסערתי. על-פי המחקרים האחרונים, אין כל דרך לפתרון לקות זו. אך ייתכן, ואני לא מבטיח דבר" - סייג ד"ר איניל את דבריו - "ייתכן שיתאפשר לטפל בלקות זו בעתיד הלא-רחוק".

אימא האמינה בקאות כי בהדרכה נכונה אוכל להתגבר על הכשולים שעמדו בפניי. אולם היא ידעה שצפויות לנו עוד שנים ארוכות של מאבק בלקות שאך זה עתה ניתן לה שם: "דיסלקציה".

ד"ר איניל הודיע לנו כי הוא אמנם אינו יכול לטפל בי, אך הביע את נכונותו לעמוד לימיננו לעזרה ככל שנחפוץ. "האם אני יכולה לחזור לישראל בשקט ולהמתין להתפתחויות במחקר הדיסלקציה, ועד אז נעמוד בקשר ותודיענו דברים" - שאלה אימא בקול מהוסס שלא הכדרתי.

"בהחלט יהיה הסר לכם רק מזג האוויר הבריטי. נצטרך למצוא איש מקצוע מתאים שמתגורר בישראל, שיהיה איש הקשר בינינו. אני סופר את הימים עד שאשמע שמיכאל תופס עמדה במברה הישראלית, שאני נמנה עם מעריציה".

כך, ללא תוצאות של ממש, נאלצנו לעשות את הדרך חזרה הביתה. כשדרכך קל מאיים להשתלט עלינו, אך גם ניצנים קטנים של תקווה נובטים בנו, שמא יפציע בקרוב האור המיוחל שבעזרתו אוכל לצאת מן ההסגר שהייתי מצוי בו עד אז".

מחנת המפרשית

בספר ממשיך מיכאל לגולל את ילדותו, אך אנו בחרנו לדלג כמה שנים קדימה מיכאל מספר: "ביום הולדתי החמישה-עשר הפתיע אותי אבי. הוא הסיע אותי להוף המרינה והחנה את מכוניתו סמוך למפרשית שעגנה במעגן. לא הבנתי מה פשר הביקור שלנו ליד המפרשית. חשבתי כי אבי רוצה להראות לי ביקורב את התבב: סיס מפרשיות. לא העליתי בדעתי כי הוא קנה לי את המפרשית כמתנה ליום הולדתי. זו הייתה מפרשית יפה, בעלת שני מקומות ישיבה, מהודרת ומצוחצחת. אבא ידע עד כמה אני אוהב ומיסיב להשיט מפרשיות. התרגשתי עד דמעות.

למחרת היום מוג האוויר היה חמים, רוח צפונית-מערבית נשבה, והים היה רוגע. הפעם הרשיתי לעצמי להרהר בקול. הים היה פרוש לפניי כמרבד כחול רוחש שאון גלים. מסביב לא הייתה כל תנועה. הרגשתי בן חורין לשוחה עם אותו כוח עלין שהצילני בעבר והפך זה מכבר למיודעי.

המפרשית נעה בינות לגלים. השמים שמעלי היו כמו קשובים לתפילתי; מנסים לסייע בידי כמתווכים ביני לבין השוכן במרומים. השעות חלפו להן, כמעט נטו צללי ערב, ואני משייט לי בפרחק רב מהחוף, משיח עם ההשגחה וממתין למענה שמשום-מה משתהה.

השתי שלבי נשבר וכאב חד מפלח את גופי. קולי נשנק והמעת החלו לשטוף את פניי. הייאוש גבר, והרגשת החידלון אימה לשתק אותי. החשכה שירדה על הים תאמה את תחושותיי. לפתע, טמרחק, נשלחה לעברי קרן אור - אור חזק, מסנוור ומפחיד. נרתעתי ולפתתי את דפנות המפרשית לבל אאבד את שיווי משקל. קרן האור התמקדה בי, מאיימת לללכוד אותי. נשארתי קפוא במקומי מבלי יכולת לווז, והמתנתי שתהלוף. בינתיים גבהו הגלים, מתנשאים ומאיימים לשטוף אותי. לסבריר שנייה עצמתי את עיניי. כשפקחתי אותן - והנה אני בינות לגלים הסוגפים.

המפרשית התרוקה ממני, הגלים נשאו אותה במהירות הרוחק ממני. נאנקתי בגלים בכל כוחי, מנצל את כישורי השחייה שלי ומגלה על-כורחי את הכוחות האדירים החבויים בי. או שמא היה זה אותו כוח עליון ששמר עלי וגונן עלי באותה שעה קשה? והנה שוב הושטה יד ממעל, השקיטה את הגלים והשיבה אותי לחוף מבטחים.

אמת, אמונתי באותו כוח עליון התחזקה, על אף שקשיי ולבטיי לא נפתרו. קיוויתי שלא ירחק היום והשוכן במרומים, הכל יכול, לא יעמוד מנגד לשמע תפילותיי, ויעשה למעני - כי למה כבר אני מייחלז בקשה קטנה וצנועה: להיות כמו כולם.

נתתי על התוף, אבל בהחלט לא הגעתי אל המנוחה והשלווה. הכשכתי להתנהל לי בעצלתיים באפס מטרה וללא מוסיבציה.

כל אותה העת פעלה אימא במרץ ובנחישות כדי להשיג פתרון שיעלה אותי על דרך המלך.

אימא פגשה באקראי את הרי וווקס, אופטומטריסט, יהודי צעיר שהתמחה בטיפול בקשיי למידה. שיטת טיפולו - הדשנית למדי לעת ההיא - הייתה באמצעות תרגילי קואורדינציה והפעלה של איברי הגוף השונים (בעיקר ידיים ורגליים) כדי לגלות את המערך הקוגנטיבי של המטופל. במחקרו הצביע על כך שלמערכת המוטורית של הילד נודעת זיקה ברורה למשתנים השונים בתפקוד המערך הקוגנטיבי שלו.

אימא, שחזרה מהמפגש איתו מלאת התפעלות, האמינה כי ביכולתו לסייע לי. ואכן הוא נענה לפנייתנו והתחלתי במפגשים יום-יומיים עמו.

כל מפגש ארך כשעה וחצי, ובמהלכו ביצעתי תרגילי קואורדינציה שונים ומשונים. אני עצמי לא הבנתי את הזיקה שבין קואורדינציה לבין קשיי הלמידה שלי, אך הסכמתי, לבקשתה של אמי, לתת לניסיוי הזה הזדמנות. ואכן, לאחר שבועות מספר ניכר שיפור ביכולת שלי לכתוב אותיות ולצייר צורות באופן מסודר ונהיר יותר. מובן שזה גם גרם לנו שמחה גדולה.

בד בבד עם ההתקדמות שחלה בתפקודי, המשיכה אמי בנחישות ובאינטנסיביות לחפש בכל רחבי העולם מומחים לטיפול בליקויי למידה. בחיפושיה הגיעה למומחה ששמו הלך לפניו: ד"ר גטמן, נוצרי קתולי. היא העבירה אליו את כל המידע הדרוש על אורותיי וכן את חוות דעתם של אנשי המקצוע שטיפלו בי עד כה.

דבר אחד לא הביאה אימא בחשבון, דבר שהעיב מעט על שמחת גילויו של ד"ר גטמן: רשימת המשחרים לפתחו הייתה ארוכה מאוד. אך אימא לא נפלה ברוחה. היא האמינה כי אכן תתקבל אצלו לשיחה. לא ייתכן, אמרה, שלאחר כל מסכת התלאות וסאת הייסורים שעברנו, תינעל דלתו בפנינו. והיא צדקה. שלושה שבועות לאחר שליחת המכתב הגיעה התשובה המיוחלת. לא זו בלבד שד"ר גטמן התייחס לפנייתנו, אלא אף הזמיננו אליו מיד!

דבר אחד לא הביאה אימא בחשבון, דבר שהעיב מעט על שמחת גילויו של ד"ר גטמן: רשימת המשחרים לפתחו הייתה ארוכה מאוד. אך אימא לא נפלה ברוחה. היא האמינה כי אכן תתקבל אצלו לשיחה. לא ייתכן, אמרה, שלאחר כל מסכת התלאות וסאת הייסורים שעברנו, תינעל דלתו בפנינו. והיא צדקה. שלושה שבועות לאחר שליחת המכתב הגיעה התשובה המיוחלת. לא זו בלבד שד"ר גטמן התייחס לפנייתנו, אלא אף הזמיננו אליו מיד!

המשוכה הראשונה

לעולם לא אשכח את יום הנסיעה לארצות-הברית, 26 בספטמבר 1970, יום הולדתי השישה-עשר. בשדה התעופה נפרדנו בהתרגשות מאבי ואחותי, פרידה שידענו כי היא עשויה להתארך, אך מלווה בציפיות רבות ובתפילה להצלחה.

נפגוף יד אחרון - ואנחנו באוויר, בנסיעה הארוכה והמתישה לעיר "פעמון החירות" - פילדלפיה. הדיילת בישרה ברמקול על הנחיתה הקרבה, ובה-בעת נשמעו היסב הדי פתיחת גלגלי המטוס. הרהרתי לעצמי: הנה אני סס מעל ניו-יורק, עיר האפשרויות הבלתי-מוגבלות שכה הרבה שמעתי על אודותיה. עודני מהרהר ובקושי עצרתי כוח לאצור בתוכי את התרגשותי, והנה אנו כבר נוחתים. הנחיתה בשדה התעופה "קנדי" הייתה רכה וכמעט בלתי-מורגשת. הימים שלאחר מכן, תחילה בכרך הגדול ניו-יורק ואחר-כך בפילדלפיה, נראו לי מהפנטים וכמו שאולים מעולם הדמיון.

תורי בדלפק ביקורת הדרכונים הגיע. הפקידה עילעלה בדרכון וביקשה ממני לעמוד בצד. נבהלתי, לא הבנתי מה קורה ובקושי יכולתי לדבר. אימא, שכבר עברה את הביקורת, לא הבחינה במתרחש והייתה עסוקה בשיחה ערה עם הברתה לסיסה. איש כהה עור ניגש אלי וביקש ממני להתלוות אליו. חיפשתי את אמי, תרתי אחריה במבטי אך לא הצלחתי לאתר אותה. הסברתי לו שאיני לבד, אך הוא המשיך ודרש ממני באדיבות להתלוות אליו. לא ידעתי את נפשי מרוב דאגה. בלית-ברירה התלוויתי אליו. נכנסנו לחדר המתנה שהיה מרוהט בשולחן ומספר כסאות.

"נעים מאוד, שמי ג'יימס. אני מבקש לדעת מדוע אתה בא לארצות-הברית של אמריקה, ידידי הצעיר".

"באתי לבקר".

"מה זה לבקר? אני רואה כאן (הוא קירב את המסמך לעיניו) שביקשת ויזה לתקופה שאינה עולה בקנה אחד עם מטרת הביקור. תייר לא בא הנה לחצי שנה".

ייחלתי לאימא שתבהיר את העניין במקומי, אך היא לא הייתה בסביבה. התחלתי לגמגם באנגלית עילגת. חשתי גלים של חום בתוכי, ופניי האדימו. רגליי החלו לרעוד. "יש לי בעיה... ואני רוצה לפתוח אותה במהלך השהות שלי כאן, אני..."

"במה העניין?"

"אני מתקשה ל..."

בנקודה זו נפתחה הדלת בתנופה. אימא פרצה בסערה פנימה, כולה אש ולהבה. כמו פנתרה פנתה באנגלית הרהוטה שלה אל פקיד מחלקת ההגירה: "מה אתם רוצים ממנו? זה הבן שלי! מה קרה?!"

"נשי גם את, גברתי, נלבן את הנושא", פנה הארס גבה-הקומה אל אימא. "תה? קפה?" שאל אותנו באנגלית בעלת מבטא ברוקלינאי כבד.

"מה העניין?" שאלה אמא, מתעלמת מן ההצעה.

"הבינו, גברתי: ראיתי את המסמכים לפיהם בנך ואת מגיעים למטרת תיור, ואנחנו כאן חרדים זה שנים משני דברים: הראשון, כי יש מהבאים לשערי ארצות-הברית למטרת תיור ומחליטים לבסוף להישאר כאן, בלי אישור מצד השלטונות, והשני הוא כי צעירים בגילו נסחפים לעברויות, ולכן אנו זהירים וחשדניים יותר לגביהם".

"מיכאל, מייקל", חייך אלי איש החוק, "כתוב לי בכמה שורות את הסיבה לבואך לכאן, לארצות-הברית, והוסף בבקשה כי אתה מתחייב לעזוב את המדינה בתום התקופה שביקשת", סיים בארשת רצינית.

הבטתי באימא, אימא הביטה בי, ושוב חשתי שחום מציף את הרקות והמילים נתקעו בגרוני אל מול פניו הנוקשים של פקיד ההגירה.

"אם קשה לך באנגלית, אתה יכול לכתוב בעברית, בשפה שלך. יש כאן בנמל התעופה מתרגמים מקצועיים בכל השפות", ניסה האיש לסייע.

"לא, האנגלית שלי בסדר גמור. הבעיה היא אחרת", התחלתי לספר לו אך לא עלה בידי לסיים את המשפט.

"זו הבעיה שלו", נחלצה אימא לעזרתי, "הוא פשוט לא מסוגל לכתוב..."

"אבל אני רואה שהוא ילד פיקח, ומבין עניין", העיר האיש, "ודווקא לכתוב הוא לא יודע?"

"לתרגם את תחושותיו לשפת הכתיבה עדיין איננו מסוגל. אנחנו מקווים שעם סיום הביקור כאן הוא יוכל לעשות זאת בהצלחה", השיבה אימא.

וכאן החזה לפרט ולספר על בעיית הדיסלקציה שלי. מסתבר שסדנא דארעא חד הוא. העולם הוא אותו עולם גם ביבשת הרחוקה. ארשת פניו של הפקיד התחלפה לחיבה רבה ולהתעניינות אמיתית. עכשיו היה תורו לגמגם: "אני... אני מוכרח להודות שאתם מרגשים אותי, גם לי יש בן, ארתור, הוא בן שלוש-עשרה, ועדיין אינו יודע לקרוא ולכתוב. אני יודע שהוא ניחן בנפש יפה, אך המגבלה הארורה הזו הורגת אותו, לעזאזלז"

הפקיד רכן אל הניירות והטפסים, שלף מתוך העריסה הגדולה טופס חדש ופנה אל אימא: "אם כן, גברתי, כתבי את ומלאי את הטופס הזה".

אימא עשתה כדבריו.

"כבר חשבתי להעלות אתכם למטוס ולהחזיר אתכם למקום שבאתם ממנו, אבל כעת אני מאחל לך הצלחה במשימת חייך, מיכאל-מייקל, נער חביב", נפרד מאיתנו פקיד ההגירה לשלום. השיחה עמו ואיחולין החמים ליוו אותנו, מן הסתם, לאורך כל שהותנו בארצות-הברית.

המפגש המיוחל עם ד"ר גטמן

לאחר מספר ימים בניו-יורק המשכנו לפילדלפיה. את פילדלפיה טרם הכרתי. ידעתי רק כי היא העיר הרביעית

השליחות שמעבר למילים

בגודלה בארצות-הברית ובירת פנסילבניה. השתוקקתי לדעת על המקום שאני עומד לנסוע אליו. רציתי להגיע לעיר כשאני מצויד בידע כללי ומכיר בלשהו את אורחותיה.

שמעתי מאבא על מוסדות ההסכלה והתרבות בעיר, על עשרים האוניברסיטאות שבה, על הנכל, שרוב מתקניו מצויים על גדות הדולאר, על אלפי מפעלי התעשייה, ועל נמל התעופה שהוא מהגדולים והמפוארים בארצות-הברית.

לשם שמתי את פעמיי.

הגענו לפילדלפיה, לדירה שהוריי שכרו מבעוד מועד, לא הרחק משדרת בנג'מין פרנקלין. השדרה הוכירה לי את שדרת השאנז אליזה בפריס, שכבר ביקרתי בה פעמים מספר - שדרה מרשימה ורבת-יופי.

התחלתי לחוש בדירות. התהלכתי בבית חסר סבלנות, התגעגעתי לחברים מן השכונה, לבני המשפחה ולידידים. התקשיתי להבין שאני נמצא במרחק כה רב מהם ושיארך עוד זמן רב עד שאשוב ארצה.

אמי לא נחה לרגע. היא טלפנה מיד לד"ר גטמן וקבעה אתו פגישה למחרת היום, יום חמישי בשבוע.

לעת ערב ירדנו לטיול קצר בעיר. עלינו למגדל התצפית הקרוב לדירתנו, שגובהו 156 מטרים. העיר הקסומה תתגלתה במלוא הדרה. אולם ראשי לא היה נתון למראה המרהיב. הציפייה ליום המחרת סרדה את שלוותי. חשתי שגם אימא מרגישה כמוני. שבנו לדירתנו ויחד התכוננו ליום הבא.

ד"ר גטמן, גבה קומה, בראשית שנות השישים לחייו, קיבל אותנו בפתח ביתו, בית רחב-מידות באחת משכונותיה המהודרות של העיר. במאור פנים ובחיוך רחב ולבבי בירך אותנו לשלום והזמין אותנו להצטרף אליו לשולחן.

ד"ר גטמן שוחח איתנו על עבודתו בכל רחבי ארצות-הברית, על ההרצאות שהוא נושא באוניברסיטאות ובהן הוא מציג את תפיסתו ההדשנית, לפיה הוא מעריך שיש דרכים לפתור את לקות הדיסלקציה.

ד"ר גטמן קנה את לבנו כשאישש את הנחתנו אנו: הוא הסביר לנו כי עד כה היה נהוג להשוב שהלוקים בדיסלקציה הם סוג של טיפשים, אך הוא מאמין ומעריך שניתן לעזור במידה רבה לפתרון הלקות. הוא אף הביע את דעתו שתוך מספר שנים לא זו בלבד שההתייחסות אל הדיסלקציה תשתנה, אלא שהלוקים בה אף יוכלו להשתלב במסגרות רגילות, כדוגמת לימודים ועבודה. ד"ר גטמן הוסיף כי הוא שמח מאוד על המפגש איתי, וכי הוא מעוניין מאוד בשיתופי במסע ההרצאות שלו. אימא ואני חשנו מיד טוב במחיצתו. במיוחד שבה את לבי ההום האנושי שרחש כלפיי. רציתי להמשיך לשוחח בביתו עוד ועוד. רק לאחר חצות, כשהתהלנו לחוש עייפות, לא נותרה בידינו ברירה ובשארית כוחותינו יצאנו מביתו.

למחרת, ביום שישי, היינו אמורים לצאת לביתה של משפחת זרחין בניו-ג'רסי ולשהות שם בסוף השבוע. בעוד אנו מכינים את המזוודות הגיעה שיחת טלפון לאמי.

מן העבר השני של הטלפון היה לא אחר מאשר ד"ר גטמן. בשיחה הוא הביע את רצונו לפגוש את אמי שנית כבר בסוף השבוע. מיד שינינו את תכניותינו, והחלטנו כי אני אסע לניו-ג'רסי לבדי ואילו אימא תישאר בפילדלפיה כדי שתוכל להיפגש עם ד"ר גטמן.

מי אתה, ד"ר סטנלי אבלמן?

כאמור, לאחר פנייתו של ד"ר גטמן החלטנו אמי ואני להתמצל: אמי נשארה בפילדלפיה לפגישה נוספת עם המומחה, ואילו אני נסעתי ברכבת לניו-יורק, לקרובי משפחתנו, בני משפחת זרחין.

חשתי שאני ניצב על גג העולם. הכול נראה פתאום בר-השגה. מצאתי אדם נעים, שבשפה תוססת וחיה נסך לתוכי הרבה אופטימיות, ביטחון ותקווה. מצאתי בד"ר גטמן אדם כלבבי: פתוח, חם ומבין. מעל לכול לא היה קץ לאושרי על שבידיו המפתחות לפתרון הקשיים שסבלתי מהם.

הכול לפתע נראה ורוד ומחויך. ברכבת שעשתה את דרכה מפילדלפיה בואכה ניו-יורק, התהלכתי שכור ניצחון. לא הצלחתי לשבת במקומי. כל זמן הנסיעה פסעתי לאורך הקרונות כאחוז תזזית.

בתחנת הרכבת בניו-יורק המתינו לבואי בני משפחת זרחין האמריקאית. הרגשת אושר הציפה אותי, והצלחתי לסחוף איתי את משפחת זרחין. בדרך מתחנת הרכבת ועד לביתם, באחד מפרברי ניו-יורק היוקרתיים, חשנו קרובים זה לזה. גלשנו לשיחה ערה ומהנה ולא חשנו כלל בזמן שחלף.

לאמי, שנשארה בפילדלפיה לפי בקשת ד"ר גטמן, היו ציפיות רבות. הפגישה המתוכננת אתו הפיחה בה תקווה. היא הייתה דרוכה מאוד לקראתה והאמינה שהפגישה הזו עתידה לחולל את המפנה. אך כגודל הציפייה כך היה גודל האכזבה... מיד עם כניסתה לחדרו של ד"ר גטמן, ניבא לבה רעות. פניו הביעו רצינות שהדאיגה אותה והחדירה חשש ללבה.

"לאמי, שנשארה בפילדלפיה לפי בקשת ד"ר גטמן, היו ציפיות רבות. הפגישה המתוכננת אתו הפיחה בה תקווה. היא הייתה דרוכה מאוד לקראתה והאמינה שהפגישה הזו עתידה לחולל את המפנה. אך כגודל הציפייה כך היה גודל האכזבה... מיד עם כניסתה לחדרו של ד"ר גטמן, ניבא לבה רעות. פניו הביעו רצינות שהדאיגה אותה והחדירה חשש ללבה"

את שיחתם פתח בהרעפת שבחים עלי, על בשלותי ועל כשרונותיי. אבל אימא חששה שההקדמה הזאת דווקא צופנת מכה שתנחת בסוף הדברים. המתח היה קשה מכדי להכילו. אמי החזיקה בידה ממחטה ומוללה אותה בעצבנות גוברת. "הגעתי למסקנה שאיני יכול לטפל במיכאל", פסק לבסוף, באחת, רציני וכואב.

אימא חשה שקורנס כבד נוחת על ראשה. זיעה קרה כיסתה את פניה, הדיבר נעתק מפיה, והיא עמדה על סף עילפון. ידיה רעדו ושיניה נקשו.

בדרך פלא לא התמוטטה במקומה. היא ידעה שעלולות להיות אכזבות, אבל פסיקה נוקבת כל-כך לא העלתה אף בחלומותיה הקודרים ביותר.

"אני רוצה להסביר לך את החלטתי". דבריו היו רכים ונוקבים בעת ובעונה אחת. "אל לך לטעות. אין כל דבר שלילי במיכאל. מיכאל הוא בחור פיקח ותרוץ, וברור מעל לכל ספק כי תרוו ממנו רוב נחת ואושר. אך לצערי אינני יכול לטפל בו".

אמי התעשתה במהירות, גייסה את כל כוחותיה ופנתה אליו בתקיפות: "ד"ר גטמן, אנחנו באים אליך ממרחקים, זה חודשים אנחנו מתכננים להתקבל אצלך, לסדנה הטיפולית. מיכאל לא חדל מלדבר על המפנה שעתיד להתרחש בחייו. הוא חולם על הרגע שתבשר לו שיש פתרון ללקות שהוא סובל ממנה. אין לתאר את תהושת האושר המלווה אותו מאז הפגישה איתך. כיצד אוכל לשוב אליו ולבשר לו את הבשורה כי כל תקוותנו הייתה לשוואז? מה אענה לו כשישאל מדוע אינך יכול לטפל בו?

ניצוץ של כעס ודעתנות ניצת בעיניה כשהמשיכה בשלה: "ד"ר גטמן, מדוע אתה נוטש אותנו ברגעים כה קריטיים? שקול את החלטתך פעם נוספת. הבא בהשבון שאתה מושא חלומותיו של מיכאל. ללא תמיכתך, אינני מעלה על דעתי לאיזה מצב הוא יתדרדר. דבר אחד אני יכולה להבטיחך לך נאמנה", המשיכה בדבריה הנוקבים, "לא אניח לך עד שתחזור בך למען בני, מיכאל, שכה מייחל ומצפה לך!"

ד"ר גטמן, מהורהר קמעא, על אף שנראה נרעש, שמר על ארשת פנים מאופקת. "אני מבין היטב ללבך, לבה החם של אימא. אכן, באתם מרחוק. תקופה ארוכה את, גב' זרחין, ומיכאל, חולמים על היום שאני מאמין שלא ירחק ויגיע, אשר בו מיכאל יתגבר על כל קשייו ויצליח לרכוש את מיומנות הקריאה והכתיבה. חשוב שהדעי שאין בכוונתי לנטוש אתכם. אולם עיסוקי מתמקד בתחום המחקר התיאורטי של ליקויי למידה. אני מרצה על הנושא באוניברסיטאות ובמכוני מחקר בכל רחבי ארצות-הברית. פניתם אלי, וכאמור התרשמתי ממיכאל לטובה. לא נתקלתי עד כה בבחור כה נבון ובעל בוח רצון כמותו. רצוני לעזור לו באמת ובתמים כדי שישתלב בחברה באורח משכיל ומועיל. לכן הגעתי למסקנה כי את הטיפול הכי טוב הוא יקבל לא אצלי, אלא אצל ידידי ותלמידי, ד"ר סטנלי אבלמן מפילדלפיה. אדם נפלא ומומחה בעל שם בתחום הטיפול המעשי בדיסלקציה".

ד"ר סטנלי אבלמן היה אופטומטריסט יהודי שלזכותו נזקפו כבר הצלחות רבות באבחון, בטיפול ואף בפתרון קשיים של ליקויי למידה. אבל אימא ניתרה עדיין המומה ובעוסה: לא מתאים לה לוותר כל-כך בקלות.

"ד"ר גטמן, אני מודה לך על הניסיון הכן שלך לעמוד לצידנו, אך מיכאל לא יהיה מסוגל לעמוד בשינוי הפתאומי", הגיבה כשקולה תנוק ודמעות התחילו להסתמן בעיניה.

ד"ר גטמן לא נבהל לנוכח דבריה. הוא היה שלם עם החלטתו, ונראה שהשקיע בעניין שיקול דעת רב. הוא לא הותיר ספק אצל אימא בדבר הכרעה והגורמים לה. אימא הבינה שכנראה יקשה עליה להניא אותו מהחלטתו, אך ביקשה לשתף אותו בעוצמת האכזבה שאני עומד לחוות. העובדה שנמצאתי בניו-יורק נתנה לה מרחב זמן למחשבה, אך הטרידה אותה מאוד התגובה הצפויה שלי לאחר שתבשר לי את החלטתו של ד"ר גטמן - במיוחד מאחר שמאז בואי לארצות-הברית התהלכתי כסהרורי, שיכור ניצחון, ובטוח שהנה-הנה המוור מצוי בהישג יד.

לאימא לא היה כל מרחב תמרון. בלב מלא חששות ובלית-ברירה נטלה מכתב הפניה מד"ר גטמן אל ד"ר סטנלי אבלמן. אימא הודתה לד"ר גטמן בהתרגשות ונפרדה ממנו תוך הבעת תקווה שהקשר יימשך. ד"ר גטמן מצדו הבטיח לעמוד בקשר עם ד"ר אבלמן, וללוות את הטיפול בעצה ובהדרכה. הוא ביקש לשלוח לי דריסת שלום המה ולבבית, וכן להעביר אלי את בטחונו כי החלטתו אכן תוכיח את עצמה ותעמוד למבחן בבוא היום.

עם שובי מסוף השבוע הנפלא בניו-יורק, ירדתי מהרכבת עליז וזחוח. אמי המתינה לי בתחנת הרכבת וקידמה את פניי בארשת פנים רצינית וחמורת סבר. הבנתי שמשהו השתנה בתוכנית. חששתי מפני בשורה לא נעימה. חיכיתי מתות וחסר סבלנות לשמוע את דבריה.

"מיכאל", פנתה אלי אימא, "ד"ר גטמן התרשם ממך מאוד. הוא הפנה אותנו לידידו, מומחה בתחום הדיסלקציה, ד"ר סטנלי אבלמן".

אבן כבדה נגולה מעל לבי. "יופי", אמרתי, לתדהמת אמי. "מצויין, אם ד"ר גטמן אומר, אני סומך עליו..." אמי לא האמינה למשמע אוזניה. המועקה שהייתה שרויה בה התפוגגה באחת. פניה הביעו שמחה והקלה גדולה. היא אימצה אותי לליבה והוסיפה, "מיכאל, אנחנו בדרך הנכונה!" אף אני הרגשתי כמוה.

קשיים רבים היו נחסכים ממני וממשפחתי לו פגשתי את ד"ר אבלמן ואת ד"ר גטמן בשתר ילדותי, שכן העיתוי של מתן הטיפול הנכון מיד כשמבחינים בבעיה. טיפול מוקדם וממוקד עשוי לשנות את החיים באחת.

ואם זכיתי להאיר דרך לבן-תשחורת, לתת לנער רך בשנים את האפשרות ללמוד ולהחכים, אם הצלחתי לטעת בנער יהודי את היכולת לקרוא "שמע ישראל" - והיה זה שכרי.